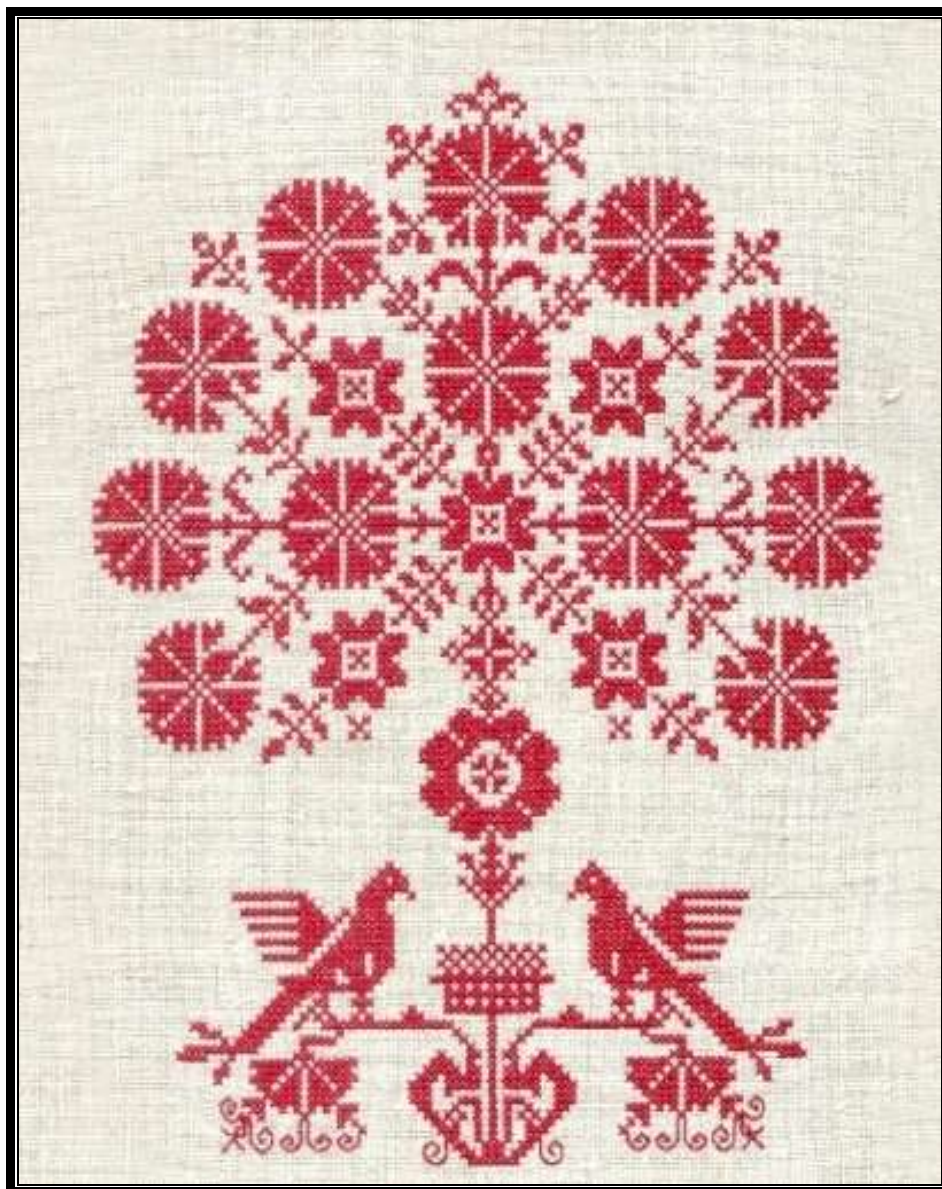

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Київський університет імені Бориса Грінченка
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»**

ПОЕТИКА ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Матеріали

Всеукраїнської наукової конференції

Херсон

2018

УДК 82.09 : 82-1/9
ББК 83.01
П45

**Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Херсонського державного університету
(протокол № 12 від 17 травня 2018 року)**

Редакційна колегія

- Алла Демченко** – завідувач кафедри української літератури
Херсонського державного університету, кандидат
філологічних наук, доцент
- Тетяна Цепкало** – викладач кафедри української літератури
Херсонського державного університету

Рецензенти

- Ніна Ільїнська** – завідувач загальноуніверситетської кафедри світової літератури і
культури імені проф. О.Мішукова Херсонського державного
університету, доктор філологічних наук, професор
- Антоніна Ляшкевич** – заступник декана з навчально-методичної роботи факультету
суднової енергетики Херсонської державної морської академії,
кандидат педагогічних наук, доцент

П45 **Поетика художнього тексту. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції**
(Херсон, 18-19 травня 2018 року) / Херс. держ. ун-т. – Херсон : ХДУ, 2018. – 114 с.

У збірнику матеріалів наукової конференції вміщено тези з актуальних проблем поетики художнього тексту. Порушені питання розглядаються на літературознавчому, лінгвістичному та методичному рівнях.

Видання адресоване науковцям, аспірантам, студентам, вчителям-філологам.

УДК 82.09 : 82-1/9
ББК 83.01

Колектив укладачів, 2018
ХДУ, 2018

Цепкало Тетяна. Міфологема місяця в романі Валерія Шевчука «Око прірви»	101
Чаура Наталія. Зони перетину публіцистичних та есеїстичних текстів на сторінках журналу «Кур'єр Кривбасу».....	105
Чухонцева Наталія. Міфологеми першостихій у ліриці Емми Андієвської (на прикладі збірки«Хвилі»).....	108
Немченко Іван. Строфіка та метрика збірки «За дротами» Андрія Легота.....	110
Васильєва Катерина. Поетика збірки «Наодинці з Богом» Олекси Різниківа.....	112

Дакиль присутній лише в одному творі збірки — «Зима». Інші тримірники представлені частіше. Зокрема, амфібрахієм подано сім творів: Амф3 — «У Карпатах», «Журавлі», «Хотів би я знати», «Сон» («Як казка, як мрія, як Фея...»); Амф4343 — «Смерть друга», «Гарасова пісня», «Сон» («Дрібними сльозами вмивалися зорі...»). Найчастіше в збірці репрезентований анапест (33 твори). Найпоширеніший розмір Ан3 — «До музи», «Україні» («Рідне слово і рідні пісні...»), «На вершині», «Пригадалася знову вона», «Сопілка гуцула», «Свята любов», «Безсоння», «Заокеанським братам», «У Новому році», «Бажання», «Серце», «Другові», «Могила», «Золотий — поетичний...», «Вже давно відгули урагани...», «Хоч на серці у мене полинь...», «Тільки в спогадах...», «Надія на Бога», «Листопад», «Пісня» («Де в ланах золотої пшениці...»), «Осінь» («Зустрічаю я осінь вже другу...»), «Йду в простори...», «Я сумую», «Ратай». Решту текстів подано різностопним анапестом: Ан4343 репрезентований у віршах «Героям Закарпаття», «Десь у ріднім селі...», «Замість епілога», варіацію 4433+33223 — у вірші «І в природі туман...». Поезія «Я є вдячний...» поєднує структури: Ан5553 і Ан4553. Збірка «За дротами» Андрія Легота містить також анапестові варіації: Ан23333+Ан33 — «Не журися» («Не журися, юначе...»); Ан33223 — «Ой піду я...» та «Наливайте міцного вина»; Ан3232 — «Орли».

До книжки увійшли також мішані форми: у вірші «Не ридай» — *Ан3Амф3Ан33*, у поезії «Невже весь вік?..» дві перші строфи подано різностопним ямбом *Я5362+Я5262*, а дві наступні з ямбічно-хореїчним чергуванням: *Я4Х2Я4Х2*. Вірш «Ну і що ж...» містить дві строфи з дольником (паузником), а решта — анапестичні (Ан3).

Васильєва Катерина

м. Одеса

vasilyeva_k@ukr.net

ПОЕТИКА ЗБІРКИ «НАОДИНЦІ З БОГОМ» ОЛЕКСИ РІЗНИКІВА

Олекса Сергійович Різників (Різниченко) – талановитий український письменник і мовознавець, знаний і шанований просвітянин і громадський діяч, незламний патріот України, був двічі репресований і засуджений на 7 років радянських таборів, автор багатьох поетичних збірок, прозових книг, мовознавчих досліджень, документальної публіцистики, лауреат літературних премій імені П. Тичини, К. Паустовського, Т. Мельничука, С. Олійника, Б. Грінченка, Я. Дорошенка, Т. Осьмачки.

Збірка «Наодинці з Богом» стала для автора «своєрідним підсумком прожитого і своєрідним стимулом дальшого життя» [1, с.11].

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що етапна збірка поета, попри побіжні критичні згадки (про неї писали, наприклад, Л. Ісаєнко, Д. Обух, М. Суховецький, Ю. Шевченко, Р. Кракалія, С. Конак, М. Подоляк, П. Осадчук), потребує спеціального розгляду.

Мета роботи – дослідити поетику збірки, з'ясувати особливості індивідуального стилю поета.

У цьому справжньому «томі вибраного» [4, с.5] представлені поезії різних років (1961-1998 рр.), вони згруповані за такими циклами: «Наодинці з Богом» (46 поезій), «Одеса одеснуну Бога» (11 поезій), «Багатокрилість» (88 поезій), «Двострунне грало» (51 поезія), «На Йвана Купала» (27 поезій). Особливу увагу привертають історично-філософські, героїчні поеми «Мовчиш, Стрибоже?», «Копище» та епічно-фольклорна поема «Іллейко, з Бога Турейко».

Приваблює своєрідний підтекст збірки: говорячи про самотність, життєву невлаштованість, автор звертається до Бога. Між тим стає зрозумілим, що це Ім'я в давнину мала ріка дитинства поета – Буг. Персональна екзистенція, таким чином, трансформується в національну, породжуючи грандіозну метафору, і вже ріка Буг-Бог несе *«на крилах-берегах по півкраїни від Дінця по Сян»* [3, с.73].

Бог-Буг постає річкою-порадником, річкою-натхненням, річкою-надією, зрештою, річкою долі.

Річку Бог-Буг О. Різників вважає священною через її зв'язок з історією нашого краю, мовою. «Проводячи безліч годин наодинці зі своїм Богом, я вслухався у його мову, я намагався переказати словами нашої мови його РІЧ» [3, с.63].

Кожен з представлених циклів відрізняється власною драматургією, акцентом на тому чи іншому аспекті життя. Заслуговує на особливу увагу жанр поеми.

Поема «Мовчиш, Стрибоже?», що має підзаголовок «Трьохсотп'ятдесятиї річниці Великої української революції (1648 року) присвячую», вміщує 34 вірші на історично-філософську тематику, розкриває причини війни Б. Хмельницького. Д. Обух підкреслює нетрадиційність поеми, характеризує її як «психологічне дослідження української душі, менталітету народу, стержня, який упродовж століть, попри всі незгоди, утримує українську душу живою» [1, с.11].

У поемі «Іллейко, з Бога Турейко», що постає як унікальний цикл дум, О. Різників розповідає про давньоруського богатира Іллю Муромця, староруського богатира Святогора й орача Миколу Селянина. Автор, використавши багатий фольклорний матеріал – казки, билини, колядки, щедрівки, пісні, прислів'я та приказки, змалював побут, звичаї українського народу, його духовну силу й велич.

Основні мотиви збірки – любов до природи, річки Бог, до рідного краю, уславлення його героїчного історичного минулого, філософське осмислення власного життя та долі українського народу, віра в щасливе майбутнє України. У своїх творах О. Різників щиро радіє красі й багатству української мови, природи, закликає їх оберігати і цінувати, вірить у могутність свого народу, силу його духу. П. Осадчук у рецензії на збірку слушно зауважує, що поезія О. Різників «долає вічну мерзлоту історичного безпам'ятства, проходить крізь щільні масиви смутку й печалі до вільних, жаданих просторів радості й надії» [2, с.12]. Долає завдяки багатству і пластичності чарівного українського слова, яким автор володіє досконало. Його несподівані риторичні звертання і запитання, точне і доречне вживання фразеологізмів і порівнянь, епітетів і метафор, оригінальні новотвори, слова-близнята, одноримки дають повне уявлення про особливості поетики О. Різників, неповторний авторський стиль.

У збірці відтворено багатоманітний поетичний світ О. Різників, в якому тісно переплелись ліричне і трагічне, поетичне і публіцистичне, філософське та історичне, минуле і сучасне, актуальне і вічне, що потребує подальшого й всебічного дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Обух Д. Наодинці з Богом – з Україною в серці / Дмитро Обух // Книжковий кур'єр. – 1999. – №5. – С. 11.
2. Осадчук П. Священний дух свободи / Петро Осадчук // Українська культура. – 2000. – №10. – С. 12.
3. Різниченко О. Наодинці з Богом: поезії / О. Різниченко. – Бровари: Українська ідея, 1998. – 384 с.
4. Суховерхий М. Імператив свободи / Микола Суховерхий // Думська площа. – 1998. – №85. – С. 5.